

4. Маруніч І.І., Галій М.С. Державна мовна політика в Україні // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2016 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – Ч. 1. – 248 с.

5. Філіна А.П. Українська мова – національна мова Українського народу. – Електронний ресурс : file:///C:/Users/Desktop/18-Filina.pdf.

Завертана А. В., курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Красницька А. В.**

ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Юридична техніка в юридичній науці та практиці займає важливе місце, оскільки темпи соціальних перетворень суспільства потребують оперативного прийняття нових нормативно-правових актів і практичних питань їх удосконалення. Цілком доречно зазначено А.В. Красницькою, що проблеми забезпечення високого юридико-технічного рівня нормативно-правових актів, попередження та виправлення лінгвістичних помилок є досить актуальним. Право повинно прагнути досконалості, а саме: повноти правового регулювання, логічності та несуперечності правових норм, структурної організованості [1, с. 77].

Значна кількість нормативно-правових актів в Україні є неякісними, що пов'язано з допущенням суперечливих положень у законодавстві, невдалим формулюванням або вживанням термінів, посиланнями на нечинні нормативні акти. Це викликає непорозуміння в юридичній практиці та труднощі у втілюванні норм права.

Юридична техніка є тим інститутом, що надає змогу не тільки сформулювати зміст юридичного документа, а також забезпечити адекватне усвідомлення змісту правових норм, можливість коригування тих або інших правовідносин у відповідності до їх вимог [2, с. 58].

Недотримання вимог юридичної техніки у законодавчих текстах призводить до появи різного роду юридичних помилок: закріплення норм, що суперечать Конституції України, наявність колізійних норм, відсилання до неіснуючих нормативно-правових актів, неповне закріплення обставин, що мають істотне значення для змісту конкретної норми права тощо. Доречно зазначено, що це помітно знижує якість актів законодавства, викликає труднощі в їх тлумаченні і перешкоджає реалізації норм права в конкретних суспільних відносинах. Невдале формулювання або неточне вживання термінів, допущення суперечливих положень у законодавстві, некоректні посилання породжують зволікання, помилки й непорозуміння в юридичній практиці, заважають ефективному реформуванню всіх сфер державного і громадського життя, ускладнюють удосконалення правової системи України в цілому [3, с. 247].

Ще одним проблемним питанням є інформаційна надмірність як один із видів правотворчих помилок. А.В. Красницька зауважує, що у законодавчій практиці інформаційна надмірність зустрічається досить часто. Провівши аналіз Кримінального, Кримінального процесуального, Цивільного кодексів України, вона прийшла до висновку, що кодекси містять інформаційну надмірність та є не зовсім якісними з огляду на юридичну техніку. Відповідно до правил вимог юридичної техніки кожне речення в тексті нормативно-правового акта по можливості повинно бути виражено максимально обмеженою кількістю слів, термінів, фраз. Правотворець повинен уникати зайвих слів, невиправданих повторів, багатослів'я, різного роду пояснень, детального опису явищ, предметів. До лінгвістичної інформаційної надмірності належать: повтори, плеоназми, тавтологія; до змістової – синонімія й полісемія термінів, оціночні слова [4, с. 55–56].

Наступним проблемним питанням є уживання багатозначних і синонімічних юридичних термінів, що істотно впливає на застосування юридичної техніки в процесі правотворення та правозастосування. Зокрема, термінологічні синоніми, а також одиниці, близькі за значенням наявні у кодексах України: 1) Кримінальний кодекс України: а) спостерігається вживання синонімічних слів у назвах статей 315 і 324, де вжито слово *схилення* («*Схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин а також їх аналогів*», «*Схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів*»), а в статті 323 – слово *спонукання*

(«Спонування неповнолітніх до застосування допінгу»). Необхідно обрати один термін і вживати його у тексті кодексу. Кращим варіантом є вживання терміна *спонування*; 2) Цивільний кодекс України: *гроші – грошові кошти* (ст. 192), *виготовлена – створена* (ст. 332), *строк – термін* (ст. 1146), *винагорода – нагорода* (ст. 1144), *будівля – споруда* (ст. 414) тощо [5, с. 102].

Н.В. Пильгун і А.С. Смітюх зазначають, що у нашій державі на сьогоднішній день існує низка документів, що містять положення, які можуть бути використані для розробки проектів нормативно-правових актів, проте єдиний системний документ, який би встановлював вимоги щодо змісту, структури, особливостей формулювання правових норм та конструкцій у проектах нормативно-правових актів не залежно від суб'єкта, що готує такий проект, відсутній. Такий підхід спричиняє недоліки в нормотворчій діяльності, які часом не вдається повністю виправити і на стадії прийняття нормативно-правових актів [6, с. 44].

І.О. Биля вказує на те, що разом із тим, українська законодавча база характеризується суперечливістю, неузгодженістю численних актів і норм, а розібратися в багатьох правових приписах важко не лише пересічному громадянину, а й досвідченому юристу. Причиною цього є те, що сучасні акти законодавства характеризуються істотними дефектами у вигляді наявності норм, які регулюють не конкретні правовідносини, а носять декларативний характер, рясніють протиріччями, нечіткими формулюваннями, стилістичними погрішностями та іншими неточностями [3, с. 254]. Це є одним із чинників виникнення правового нігілізму, коли у свідомості громадян формується переконання про неважливість або необов'язковість законодавчих приписів, про допустимість їх безкарного порушення.

Отже, ризик правотворчих помилок значно знизиться, якщо підготовка законопроектів буде здійснюватися відповідно до вимог юридичної техніки та вимог формальної логіки, при дотриманні норм сучасної української літературної мови.

Список використаних джерел

1. Красницька А. В. Вимоги, що ставляться до застосування юридичних термінів у нормативно-правових актах // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 27 листоп. 2015 р.). / ред. кол. : Черней В. В.,

Гусарев С. Д., Чернявський С. С. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 244 с.

2. Рабинович П. М. Юридическая техника законотворчества в Украине: общие проблемы / П.М. Рабинович // Журнал российского права. – 2000. – № 4. – 136 с.

3. Биля І. О. Нормотворча техніка: поняття і загальна характеристика // Вісн. Акад. прав. наук України. – Харків, 2002. – № 1(28). – 226 с.

4. Красницька А. В. Лінгвістична та змістова інформаційна надмірність у текстах нормативно-правових актів (на прикладі Кримінального, Кримінального процесуального, Цивільного кодексів України) // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2016 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – Ч. 1. – 248 с.

5. Красницька А. В. Проблеми використання юридичних термінів у законодавстві України // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи [Текст] : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листоп. 2017 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. – Ч. 1. – 260 с.

6. Пильгун Н. В., Смітюх А. С. Перспективи вдосконалення юридичної техніки в Україні // Юридичний вісник. – 2014. – № 1 (30).

Кириченко Д. С., курсант навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри юридичного документознавства Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент **Красницька А. В.**

ПРАВОВІ ДЕФІНІЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Правові дефініції як один із способів організації правової матерії є вихідним матеріалом для створення нормативного (законодавчого, підзаконного) акта. Підготовка проекту будь-якого нормативно-правового акта починається з формулювання основних дефініцій, які уточнюються, коригуються в процесі подальшої нормотворчої роботи. Правові дефініції, що містяться в нормативно-правових актах, не завжди тотожні дефініціям